

HOCAM PROF. DR. KEMÂL YAVUZ

Hasan Ali ESİR*

Hocamla tanışmam Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne başladığım 1983 senesinin Ekim'ine dayanır. Bölüme alışmaya çalıştığım o günlerde Osmanlı Türkçesi derslerimizde okutulacak olan rahmetli Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş'ın *Osmanlı Türkçesine Giriş I* kitabını hocamızdan alabileceğimiz duyurulmuştu. Odasına gitmiş ve kitabımı almıştım. Kitabı alanlara merhum Timurtaş'ın *Yeni Kelimeler Sözlüğü*'nü de ayrıca veriyordu. Hocamı tanımam böyle olmuştu Ekim 1983'te. Yakınlık göstermişti; içten, samimi bir tavrı vardı. Üzerimdeki ilk intiba bu olmuştu. Bu intiba o günden bugüne hep tazeliğini korudu.

Hocamız Fakültemizin ilk yılında derslerimize girmemişti; ara sıra koridorlarda uzaktan görürdüm. İkinci sınıfta Eski Anadolu Türkçesi, üçüncü sınıfta da Türk Dili Tarihi derslerimize gelmişti. Ayrıca bugün fakültelerde okutulan ve "zorunlu ders" olarak tabir edilen Türk Dili dersi o dönemde Bölümümüzde de okutulmakta idi. Türk Dili dersimize de üçüncü sınıfın ilk yarısında hocamız gelmişti (O dönemden sonra ders Bölümümüzden kaldırılmıştı.). Dersleri çok verimli geçirdi, ben de çok zevk alırdım.

Üçüncü sınıfın ikinci dönemi idi; ara vize olmuştu. Hocamız derste notları açıklamıştı. Devamlı bir öğrenci olmama rağmen nedense o derste yoktum. İyi not almıştım. Hocamız notlara göre mezuniyet tezi veriyor olacak ki, benim için de "Söyleyin, benden tez alabilir." demişti. Ben ise daha önceden kendi kendime tezimi hocamdan alacağıma karar vermiştim. Zira eski metinlere karşı büyük bir ilgim vardı. Hocamızın da böyle bir görüş belirtmesi beni mutlu etmişti. Ancak Atatürk Üniversitesi'nden ayrılıp İstanbul Üniversitesi'ne geçme durumu ortaya çıkınca ne yazık ki bizim de tez işimizi yatmıştı. Ayrılacak olmasına üzülmüş-tüm, ancak üzülme sonucu değiştirmeyecekti... (Hayat böyle bir şey... Aşağıda da değineceğim gibi Hocamla yollarımız İstanbul'da yeniden kesişecek, lisansta gerçekleşmeyen bu arzum yüksek lisansta gerçekleşmiş olacaktı.) Tez için ikinci tercihim Yeni Türk Edebiyatı hocamız Prof. Dr. Orhan OKAY Bey'di. Prof. Dr. Orhan OKAY Bey'e müracaatla Yusuf Kâmil Paşa'nın *Terceme-i Telemak*'ını tez olarak almıştım. Üçüncü sınıfı bu şekilde tamamlamıştım. Bir yıl daha okuyarak 1987 yılında mezun olmuş, lisans diploması almaya hak kazanmıştım. Böylece

* Prof. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
haesir@hotmail.com

Erzurum günlerim de sona ermişti...

Dört yıl boyunca çok iyi hocalarımız olmuştur. Hocam Prof. Dr. Kemal YAVUZ'dan başka, Bölüm Başkanımız rahmetli Prof. Dr. Halûk İPEKTEN, Prof. Dr. Hüseyin AYAN, Prof. Dr. Orhan OKAY, Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU, Prof. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ, rahmetli Prof. Dr. Şerif AKTAŞ, rahmetli Prof. Dr. Muhan BALİ ve diğer hocalarımız alanlarında çok iyidiler. Hocalarımı unutmam mümkün değildir. Vefat edenlere Allah'tan (cc.) rahmet, hayatta olanlara sağlıklı, uzun ömürler dilerim. İyi yetişmemiz için ellerinden gelen gayreti gösterirlerdi. Nitekim o yılki öğretmenlik imtihanını sınıfımızdan giren herkes kazanmıştık.

O yıllarda da bugünkü gibi fakülteyi bitirenleri doğrudan öğretmen yapmazlardı; ancak fakülte bittikten sonra imtihanı kazananlar öğretmen olabilirdi. İmtihana girmiş ve kazanmıştım. Tayinim merkezî atama ile İstanbul'da Beyoğlu Ticaret Lisesine çıkmıştı. Aklıma ilk gelen hocam olmuştur. Bu sayede hocamla tekrar görüşme imkânım olacaktı. Artık öğretmen olmuştum ve bir mesleğim vardı. Ancak İstanbul gibi büyük bir şehirde çalışacak olmanın zorlukları da gözümü korkutuyordu. Zira o güne kadar Rize ve Erzurum'dan başka bir şehirde bulunmamış olan benim için İstanbul'un kolay olmayacağı ortadaydı. Ancak fakültenin ilk yılından itibaren aklımın bir köşesinde sakladığım akademisyen olma arzum belki İstanbul'da gerçekleşecekti. Bu duygularla müracaat evrakımı hazırladım ve elden teslim etmek üzere Ankara'nın, Millî Eğitim Bakanlığının yolunu tuttum (Hatırladığım kadarıyla posta ile yapılan müracaatlar kabul edilmiyordu.). Ankara'ya vardığımda sabah 8.00 civarıydı. İnsanların işlerine yetişmek için koşuşturmaları ilk gözüme takılan şey olmuştur. Âdeta bir insan seli... Ankara'nın yabancıydım. Durdum, hangi yöne gitsem diye düşündüm. Kendi kendime, insanların çoğu hangi yöne gidiyorsa ben de o yöne gideyim, dedim ve birkaç saniye içinde ben de o kalabalığa karıştım. Neticede bu bir tahmindir ve doğrulatmam gerekirdi. Birkaç adım attıktan sonra elinde benim gibi evrak bulunan 55 yaşlarında birine yaklaşarak, "Affedersiniz, Millî Eğitim Bakanlığı ne tarafta?" diye sordum. Bana, kendisinin de oraya gittiğini, birlikte gidebileceğimizi söyledi. Tahminim tutmuştu, doğru yolda idim. Bu şahısla yol boyunca sohbetimiz olmuştur. Ama ne o ne de ben isimlerimizi birbirimize söylememiştik. Bana, sadece Balıkesirli bir astsubay emeklisi olduğunu, öğrenciliğinin Ankara'da geçtiğini, Ankara'yı çok iyi bildiğini, Diyarbakır'a tayini çıkan kızının evrakını teslim için Millî Eğitim Bakanlığı'na gittiğini söyledi. Hatırladığım kadarıyla 19 Mayıs Stadi'nin yanından geçtik, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin önünden Kızılay'a çıktık, oradan da Bakanlığa ulaştık. Benim ise aklımda hâlâ İstanbul vardı. Yol arkadaşşıma, "Benim de tayinim İstanbul'a çıktı, ancak gidip gitmemekte kararsızım." dedim. Bana, "Gitmen doğru olacak, bu fırsatı bir daha yakalayamazsın. İstanbul'un bazı zorlukları olsa da imkânları da vardır!..." dedi.

Belli ki tecrübeliydi; hayatı artısıyla eksisiyle tanıyordu. Onun bu sözlerini dün gibi hatırlarım (İsmi dahi sormaya akıl edemediğim bu adam, şimdi kim bilir nerede, ne yapıyor?... Hayatta mıdır, ölmüş müdür?... Hayatta ise Allah (cc.) uzun ömürler versin, vefat etmişse de rahmet eylesin.). Nihayet Millî Eğitim Bakanlığı'na gelmiştik. Kendisine teşekkür ederek ayrıldım. Evrakımı teslim ederek öğretmenlik müracaatımı yaptım. 08.12.1987'de de İstanbul'a gelerek o gün yukarıda adını verdiğim okulda görevime başladım. Böylece memuriyete giriş tarihim 08.12.1987 olarak kayıtlara geçti.

İstanbul'da Hocamla Yeniden Görüşmemiz

İstanbul günleri başlangıçta sıkıcıydı. Bu zamanlar İstanbul'a ve mesleğe alışmakla geçmişti. Daha sonra sıra, hep aklımın bir köşesinde sakladığım hocamı ziyarete gelmişti. Sora sora Laleli'de Edebiyat Fakültesini buldum. Kapıdaki görevliye hocamın ismini verdim, Erzurum'dan öğrencisiyim, ziyaretine geldim, dedim. Odasını aradı. Cevap vermeyince "Hocan odasında yok!" dedi. Yapacak bir şeyim yoktu. Görevliye, hocama iletmesi için ismimi ve selamımı bırakarak geri döndüm. Aradan belki bir hafta geçmişti, tekrar Fakülteye gittim. Kapıda yine aynı görevli duruyordu. Beni görür görmez tanıdı ve hemen söze girdi: "Adını ve selamını hocana ilettilim. Seni hatırladı. Ama ne adres ne de telefon bırakmadığım için arayamadı." dedi. Tekrar odasını aradı, yine cevap yoktu. "Hocan yine yok!" dedi. İkinci kez hoca ile görüşmem mümkün olmamıştı. Orada ayaküstü bir sayfalık bir mektup yazdım, altına da adresimi ve çalıştığım okulun telefonunu ekledim (O zamanlar cep telefonu henüz icat edilmemişti, kendime ait bir telefonum da yoktu.). Ertesi gün hocam çalıştığım okulu aramış, beni sormuş. Ancak bu kez de ben okulda yokmuşum (Hocamın aradığını bana daha sonra okul idarecileri söylemişti.). Yine görüşmemiz mümkün olmamıştı. Nihayet Fakülteye üçüncü gidişimde hocamla görüşmem mümkün olmuştu. Beni samimi bir şekilde karşıladı, ellerinden öptüm. Oturduk, konuştuk, çay söyledik, içtik. Erzurum'u yâd ettik. Hocamla tekrar görüştüğüm o günü asla unutmam. Sohbetimizin bir yerinde hocam: "Hasan Ali, burada yüksek lisans imtihanları açılır. İstersen onları takip et, imtihanlara gir. Kazanırsan yüksek lisans yaparsın, böyle bir imkân var." dedi.

Belli bir süre öğretmenlik yaptım. Bu sırada yüksek lisans imtihanına da hazırlandım. 1989'daki yüksek lisans imtihanına girdim, ancak başarısız oldum. Bunun bir sebebi de görev yaptığım Lisede yapmam gereken bir sınavın günü ve saati ile gireceğim sınavın günü ve saatinin çakışmasıydı. Görev yaptığım Lisede sınavımı teslim edebileceğim aynı branştan öğretmen de yoktu. Son çare olarak sınavı başlatacak ve kendi gireceğim sınava yetişmeye çalışacaktım. Ama o da tutmadı... Zira sınava girmesi gereken bir öğrenci vardı ve gelmemişti. Yarım

saat kadar bu öğrenciyi bekledim. Gelmeyince durumu tutanakla tespit ettim ve yola koyuldum. Sınava geç kalmıştım, tabii başarısız olmuştum... Ama soruların nasıl olduğuna dair bir fikrim olmuştu. O sınavdan belki tek kazancım buydu. Nihayet bir sene daha hazırlandım, ertesi yıl sınavı kazandım.

Hocamla İlgili Birkaç Hatıram Daha

Hocam öğrencileri ile daima ilgilenir, elinden gelen yardımı yapardı. Çok titizdir. Gerek yüksek lisans aşamasında gerekse doktora safhasında ve sonrasında üzerimde emeği çoktur.

Yüksek lisans dersleri bitmiş, sıra teze gelmişti. Danışmanım hocamdı. Hocama tez konusu olarak birkaç alternatif sundum. Bunlar arasında XVII. yüzyıl şairlerinden Hâfız-zâde Seyyid Mehmed Sa'dî Çelebi'nin *Divan*'ını çalışmamı istedi. Böylece tez konum belirlenmiş oldu. Tezimi hazırlarken askere çağırıldım. Askerliğimi de bir an evvel yapmak istiyordum. Durumu hocama ilettim. Bana, "Madem öyle, yaptıklarını bana getir, ben tamamlayayım, sen de askerliğini yap; dönüşte tezini savunursun." dedi. Ertesi gün çalışmalarımı hocama teslim ettim. Aldı, masasının sağ üst çekmecesine koydu. Helalleştik, ayrıldım. Askerliğimi 31.07.1992-31.01.1993 tarihleri arasında kısa dönem olarak yaptım. Asker dönüşü hocamın yanına gittim, çalışmamı alacaktım. Hocam çalışmamı nasıl masasının sağ üst çekmecesine koyduysa, hiç değiştirmeden öylece çekmecesinden çıkardı, bana geri verdi. Ayrıca "Şunları şunları da yap!" dedi. Tezimi aldım, söylenenleri yaptım ve hocama teslim ettim. Hocam yaptığım çalışmaları baştan sona çok titiz bir şekilde kontrol etti, değerlendirdi. Eksik ve yanlışlarımı söyledi. Ben de bunları tamamlayıp tezimi savundum ve mezun oldum (30.03.1994).

Hocama tezimi ilk teslim ettiğimde ilgilenmemesini işlerinin yoğunluğuna hamletmişim. Bu, doğrudu. Ama bir şey daha vardı, bunu ben yıllar sonra anladım. Hocam tezimle ilgilenmiş, ayrıca "Şunları şunları da yap!" demişti. Söylediklerinden bazılarını daha sonra teze de almamıştık. Ama ben işi ciddi tutmuş-tum. "Hoca diyorsa bir bildiği vardır." diyerek söylediklerini yapmıştım. Hocam bunu unutmamıştı. Aradan on seneden fazla bir süre geçmişti. Yine bir gün odasında oturuyorduk. Hocam bu konuyu açtı. Bana (gülerek), "Ben sana zamanında yüksek lisans tezinle ilgili bazı şeyleri de yap demiştim, sen de hiç itiraz etmeden yapmıştın. Senin bende yerin ayrıdır." dedi. Ben o zaman anladım ki hoca öğrencisini sadece çalışmalarıyla değil, diğer yönleriyle de tanımak istiyordu. Bunu, aradan onca yıl geçtikten sonra anlayabilmişim.

Tez aşamasında kaydımı dondurmuş, askere gitmişim. Malum o zamanlar iletişim yolları günümüzdeki kadar kolay ve çeşitli değildi. Acemi eğitimi olarak bilinen askerliğin ilk döneminde hocama bir mektup yazmıştım. Kısa zaman sonra da dağıtım olmuş Diyarbakır / Silvan'dan Aydın'a gönderilmiştik. Aydın'dan

hocama bir mektup daha yazmıştım. Hocam mektubuma cevap yazmıştı. İlk mektubuma da dağıtımla başka yere gidebileceğim ihtimalini düşünerek cevap yazmadığını söyleyerek mektup konusunda da ne kadar hassas ve titiz olduğunu göstermişti. Böylece hocamla askerde de irtibatımı kesmemiştim. Askerlik şartlarında cebimde muhafazaya çalıştığım o mektup bir nöbet esnasında şiddetli yağmur sonucunda ıslanmış, okunamayacak hâle gelmişti; yani mektubu muhafaza edememiştim. O durumu hatırladıkça hâlâ hayıflanır, üzülürüm.

Yüksek lisansımı tamamladığım 1994 yılında aynı Ana Bilim Dalında açılan Doktora Giriş Sınavını da kazanmıştım. Doktora kaydımı yaptırdıktan sonra başka neler yapmam gerektiğine dair bilgi almak üzere hocamın odasına gitmiştim. Derslerle ilgili de konuşmuştuk. Hocam bu esnada doktora tez danışmanı olarak kimi tercih edeceğimi sormuştu. Ben de Yüksek Lisans tez danışmanım olması dolayısıyla kendisini tercih edeceğimi söylemiştim. Belli ki hocanın daha önceden bir planı vardı. Öğrencileri Ana Bilim Dalındaki hocalara eşit olarak dağıtıacaktı. Bana, babacan tavrıyla, “Hasan Ali, bak Yüksek Lisansımı bitirdin, askerliğini de bitirdin. Sen hızlı çalışıyorsun, (şaka yollu ve gülerek) sen beni de bitireceksin. Gel, seni Bölümümüzde genç bir öğretim üyesi arkadaşımız var, Ahmet Atillâ ŞENTÜRK, sen onunla çalış.” dedi. Ben de, “Hocam Siz öyle uygun görüyorsanız bir itirazım olmaz.” dedim. Ben o zamana kadar da Atillâ Bey hocamı tanıımıyordum (Yanlış bilmiyorsam yüksek lisans yaptığım yıllarda Prof. Dr. Ahmet Atillâ Bey Amerika’da idi.). Böylece Prof. Dr. Ahmet Atillâ ŞENTÜRK Hoca’dan doktora yapacaklar hanesine yazılmış oldum.

Doçentliğe müracaat eseri olarak Bursalı Lâmiî Çelebi’nin *Münşeat*’ını hazırlıyordum. Eserin dili ağır, anlaşılması zor. Tam tamına beş yılımı vermiştim (2000-2005). Çalışmamı tamamladım. Kontrol etmesi için hocama gönderdim. Çalışmamı baştan sona, her zamanki titizliği ile kelimesi kelimesine okudu, eksikleri ve yanlışları tespit etti. Ayrıca çok detaylı bir de rapor yazdı. Ben o raporu o dönemdeki Fakülte Dekanımıza sundum. Dekanımız raporu okudu. “Ben, Rektör Bey’e söyleyeyim. Sen de raporda gösterilen eksikleri tamamla. Eseri Üniversitede bastıralım.” dedi. Böylece çalışmam yayımlanmış oldu.

Hocamla her zaman irtibatımı canlı tutmaya çalıştım. İstanbul’dan ayrılıp Trabzon’da ve Rize’de çalıştığım yıllarda da gerek telefonda gerekse İstanbul’a her gelişimde mutlaka hocamla görüşür, hatırımı sorar, görüşlerinden istifade etmeye çalışırım. Meslek hayatımda kendisini hep örnek aldım. Her müracaat ettiğimde hiç hayır demedi. Yardımcı doçentliğe, doçentliğe ve profesörlüğe atanma raporlarımı yazdı. Hocam, yaptıklarını Allah rızası için yapar, dünyalık hiçbir karşılık beklemez. Başta da değindiğim gibi Hocamla 1983’ün Ekim’inde tanışmıştım. Tam tamına otuz bir yıl oldu. Günler ayları, aylar yılları kovaladı, hoca-

mız meslekte artık Kemâl mertebesinde.

Benim en büyük şansım her hâlde Prof. Dr. Kemâl YAVUZ gibi bir hocayı tanımam ve ona öğrenci olmam olmuştur. Umarım hocamız da bizden memnun kalmıştır. Eksiklerimiz, kusurlarımız mutlaka olmuştur, hocamdan affetmesini dilerim.

Hocama her şey için teşekkür ediyor, hayatının bundan sonraki safhası için de saadetler diliyorum...